

ЦЭ ЕБЗИИП ЮЭЗУ ДИИЗИИП ОУЗХНД ӨЭЗ ЦЭ ЮНХХЭЮ.
ЦЭ ХИЮЭЗЗИИП ЮЭЗУ ЕНЗИИП ОУЗХНД ӨЭЗ. ЦЭ
ШЭИЭДЭЮЗИИП ЮЭЗУ ЗБИБ ЗБЭИБЛИ ЗИИП ОУЗХНД ӨЭЗ. ЦЭ
ОБРУДЗИИП ӨЭ БИ НӨДЭ ЕНЗИИП ОУЗХНД ӨЭЗ. ХИЮЭЗЗИИП
ОУЗХНД БИ ШЭИЭДЭЮЗИИП ОУЗХНД ЗБЭИБЛИ ЮНХХЭЮ ӨЭ ХН
ДИИЗИИП ЗБИБ ОУЗХНДНИ ДИИЗИИП ОУЗХНД. ХН, ЗБИБ ДИИ
ЮНХ ЕБЮИИП ЕБЗИИП ДИИЗИИП ОУЗХНД ЦЭ ХИДУДУХУ ЗЭСЭХ.
ЦЭ ЕБЗИИП ЮЭЗУ БИ ЮБЭЭ ӨН ДИИ ЕБЮИИП ЕНЦУ ЮНХХЭЮ
ЕЗЭБЮИИ ХН ЗБЭИБЛИ "日本は遊びの国である".
ЦЭ ЕБЗИИП ЕЗЭБЮИИ ӨН ДИИ ЕБЮИИП ИЭШУ ЮНХХЭЮ ЗИИП
ОУЗХНД. ӨИИНДБ, БЭДЗИИП ЗБИБ ЗИДЭ ИБИБЛИ ЕБЗИИП
ХБЮЕБЗИИП ДИИЗИИП ӨЭ.

いま、日本には多くの遊びがある。悠久の時を
超えてきた遊びがある。近頃になって人が作っ
た遊びがある。別の文化と国から来た遊びがあ
る。古い遊びと新しい遊びが日本の文化を作っ
ていて、多くの人が多く遊びを行っている。
しかし、人々はこれらの多くの遊びを東島通商
語や他の我々の言語で書かない。いまこの理由
で、我々は日本の本を読み、「日本の遊戯」を
作る。この本では、私たちは日本の遊戯を書き
記す。皆さん、この良き多くの文化を楽しも
う。きっと楽しむはずだ¹。

翻訳によせて

この度、アイル共和国文化省著『ニッポンベルピス』を翻訳し、『日本の遊戯』として発刊できたことは非常に喜ばしいことである。我々にとってはこれらの遊戯のルールは至極当然のものであるが、アイル共和国の人々がどのように我々を捉えているかということ垣間見ることができるという点において、この冊子は唯一のものである。そのため、誤解に基づく解釈や誤訳等もかなり多いが、その点においては原文を破壊することなく、忠実に翻訳し、説明の必要な点においては注に送った。楽しんで頂ければ幸いである

ӨУЗХИМБЭ

もくじ

各回へ	川	体を瞬発的に動かして勝敗を決める遊び	3
- шрбюею	メ	- ジャンケン	4
- ибиблии-ебэиби-шрбюею-хэю	卄	- タイテ・カブッテ・ジャンケンポン	7
- ибюеюэ-юлцэен	卅	- タケノコ・ニヨッキ	8
шэиэдэюзиип зэи и енэи хн шнэюзиип и юлцэ хн	㉒	新たな年が来て親戚が集まるとき人々はこれ遊ぶ	12
збиб оуэхнлн еб		- スゴロク	
- дээээээ	㉓	- コマ	12
- ээбб	㉔	- ヤクニン・イスシュ	13
- цбэююю-нлгэ	㉕		14
бузи цэ диебне зиип оуэхн	㉖	【机戦】のような遊び	18
- елцэиэ-еюебес-гэен	㉗	- キョト・ギンカク・ショギ	18
- гээен	㉘	- ショギ	19
- илб	㉙	- チェス	19

1 日本語では、勧誘と同時に確度を表す表現方法がどうにも見当たらないので、2つに分けて説明している。

各冈ハギ

шрбюею

цэ хбд пи 0үзхгд зиип юэзү, 0л дии шэеипи гнүц хп ндипи хбюрююэ хп иидиүзпи хбд пи 0үзхгд зиип збиб. хп, збиб дии юпх з0дпи гнүц цэ юпххэю. юпххэю збиб з0дпи зүшши.

"иэрг бээебли дудипз хп дудипз 0ээебли ипшпх хп ипшпх 0ээебли иэрг". ебзипи хюүззүип ззесх-ззесх 0ээ цэ юпххэю. юпххэю збиб дии з0дпи ебзипи хюүззүип ззесх-ззесх хп иидиүзпи хбд пи 0үзхгд зиип збиб.

збиб дии еб0үз

1. збиб дии ззесхпи "ббггэ0б". цэ юпххэю ззесх "ббггэ0б" зиип ебюиүз и "хбд и".

1|. збиб дии ззесхпи "еэ" юэ збиб дии збюбипи гэдүцүз цэ хбюзипи зүшши. |хуебзипи хэюмбзүггэ зююпи ишш цэ збезб хп б0ээпи гэдүцүз цэ збезб зиип хэюиэ.

и|. збиб дии ззесхпи "шрбю" юэ, и гэдүцүз и ишш цэ збююб.

х. збиб дии ззесхпи "ею" юэ, ишшпи гэдүцүз цэ збхи хп шэепи цэ хурп.

- збиб дии ззесхпи "хэю" юэ, шипгэю ишшпи шэепи зиип гэдүцүз цэ збезб зиип хэюиэ.

збиб дии ишшпи гэдүцүз юэ, шипгэю иидиүзпи

- зүшши и гэдүцүз юби (иэрг зиип зүшши)

- хбюепүбпи еюүззүрси би пюхпед хп юпх хбюепүбпи иизипи зүрси (дудипз зиип зүшши)

- хбюепүбпи б0рзипи зүрси хп зююпи ишш зүрси дии цэ 0д0б (ипшпх зиип зүшши) зиип хбюзипи.

т. збиб дии зиип зүшши зиип дүхби и 0безипи хп, з0дпи хюүззүипи ззесх-ззесх хп ебшпицпи цэ иэеурду би ебшб збиб дии хп шрбюею и з0р0. шэеипи гнүц хп гнзүцб зиип ею и юзобгуд. цэ ебзипи юэзү 0л дии 0бе шэеипи гнүц. пи шрбюею хп зүшши зиип дүхби юпх и 0безипи. цэ ебзипи юэзү юпххэю збиб дии 0бе пи шрбюею.

"зүшши зиип дүхби юпх и 0безипи" и "блээ" цэ юпххэю ззесх. и блээ хп цэ ебзипи збююб зиип юэзү "шрбю" би "ею" би "хэю" ишш цэ "бп" би "еэшш" би "ггэ" хп 0бе пи шрбюею. цэ юпххэю ззесх "шггэ" дүюш зиипи "цээ и" зиип ебюиүз. "блээшггэ" цээ и егзү цэ еб.

иэрг зиип зүшши зиип бзбгзүю и "еэ". дудипз зиип зүшши зиип бзбгзүю и "иэеп". ипшпх зиип зүшши зиип бзбгзүю и "хб".

0л дии би юпххэю зпүцзбиб дии юпх ипдэипи епүц бзбгзүю зиип юбз0.

цэ дудипз зиип зүшши збиб дүюш хбюепүбпи гүхзүрси хп юпх хбюепүбпи пюхпед. хп, цэ ебзипи юэзү пи еб зиип збиб зиип ею и юргүх.

ибибпи-еб0юпи-шрбюеюхэю

дүизипи 0үзхгд з0дпи шрбюею.

з0дпи шрбюею би ибюиб би ибдпес зиип 0үзхгд 0ээ.

ебзипи 0үзхгд зиип бзбгзүю и "ибибпи-еб0юпи-шрбюеюхэю".

ибюиб и бдгзипшпх.

зэхибгхипи бдгзипшпх хп з0дпи еб цэ 0үзэ.

з0дпи еб хп шэеипи збиб хп, 0үзэ юпх и юз0эи хп юпх зпипи збиб.

цэ ебзипи юбз0, ебзипи ибюиб и хбюебзипи цэ 0үзхгд.

ибдпес и шпүцүб0з.

дүюш з0дпи ю0дгзбзипи шпүцүб0з.

цэ юпххэю ззесх "ибибпи" зиип ебюиүз и "шэеипи хп". "еб0юпи" зиип ебюиүз и "ггэзпи цэ шпүцүбз хп".

1|зипи збиб пи ебзипи 0үзхгд.

цэ пи шрбюею зипи юэзү "шрбю" би "ею" би "хэю" и ишш цэ "ибибпи" би "еб0юпи" би "шрбюею" би "хэю".

и блээ хп збиб дии ззесхпи "бп" би "еэшш" би "ггэ".

шрбюею и з0р0 юэ збиб дии хбд и ишш хп 0ээеблизипи збиб хп зиппи епүц ибюиб. ю0ээеблизипи збиб хп зиппи епүц ибдпес. 0ээеблизипи збиб шүзэ з0дпи ибюиб хп шэеипи ю0ээеблизипи збиб зиип шпүцүбз. цэ шэеипи зиип юэзү ибдпес 0ээгпх цэ ю0ээеблизипи збиб зиип шпүцүбз хп шэеипи зиип и ишш цэ зп0ш зиип б0р хп 0үзхгд и з0р0.

шэеипи зиип юпх и ишш цэ зп0ш зиип б0р хп 0бе пи шрбюею. цэ ебзипи юэзү збипи 0бе з0дпи "ибибпи" би "еб0юпи" би "шрбюею" би "хэю" зиип ззесх.

体を瞬発的に動かして勝敗を決める遊び

ジャンケン

遊戲を始めるとき、我々は投げ棒を投げて、ランダムな数を得て、先攻を決める。しかし、日本では人々は投げ棒を用いない。日本の人は手を使う。

「石がハサミを打ち倒し、ハサミが紙を打ち倒し、紙が石を打ち倒した」。

こんな古い説話が日本にはある²。日本の人々はこの説話を使って先攻を決める。

人々はなにをするのか？

1. 人々は「サイショウ」と言う。日本語では、「サイショウ」の意味は「最初は」である。

2. 人々は「グ」と言いながら片手でこぶしを作る。胸からおよそ 1 フォンタローエシュ³離して胸の前にこぶしを配置する。

3. 人々は「ジャン」と言いながら、こぶしを下に移動させる。

4. 人々は「ケン」と言いながら、こぶしを持ち上げて後ろに引っ張る。

5. 人々は「ポン」と言いながら、引っ張ったこぶしを、胸の前の位置に素早く移動させる。

その移動の最中に、

- 手が引き続きこぶしである（石の手）

- 人差し指と中指を伸ばし、他の指を伸ばさない（ハサミの手）

- 全ての指を伸ばし、指どうしを互いに離す（紙の手）

のどれかを素早く選ぶ。

6. 人々の手の種類が 2 つであれば、古い説話に基づいて勝ち組⁴と負け組⁵たちに二分し、じゃんけんが終わる。

投げ棒を投げてオモテの数が同じである、そんなときは我々は再び投げ棒を投げる。じゃんけんをして手の種類が 2 つではない、そんなときは日本の人々は再びじゃんけんをする。

手の種類が 2 つではないことを、日本語で「アイコ」という。アイコであれば、そのあとは「ジャン」と「ケン」と「ポン」が「アイ」と「コデ」と「ショ」になり、再びじゃんけんをする。日本語において「デショ」は「きっと〜であるのだろう」という意味を表すことができる⁶。「アイコデショ」はここから来るものかもしれない。

石の手の名は「グ」である。

ハサミの手の名は「チョキ」である。

紙の手の名は「パ」である。

我々も日本の学者たちも名前の理由を知らない。

ハサミの手で、親指を伸ばして中指を伸ばさないこともできる。しかし、今はそうする人の数は少ない。

タタイテ・カブッテ・ジャンケンポン

じゃんけんは多くの遊びで用いられる。

じゃんけんと武器と防具を使うゲームがある。

そのゲームの名前は「たたいて・かぶって・ジャンケンポン」である。

武器は、新聞紙である。

新聞紙を巻いて、それを剣として用いる。

これを使って人を叩くと、剣は壊れず、人も傷つけない。

よって、この武器は遊びにおいて優れている。

防具は、ヘルメットである。

偽物のヘルメットを使うこともできる。

日本語では、「タタイテ」の意味は「たたき、そして」である。

「カブッテ」の意味は「頭に着用し、そして」である。

このゲームは、2 人で行う。

じゃんけんをするとき、「じゃん」と「けん」と「ぼん」が「たたいて」と「かぶって」と「ジャンケン」と「ポン」となる。

アイコである場合には、人々は「アイ」と「コデ」と「ショ」を言う。

じゃんけんが終わると同時に人々は動き始め、勝者は武器を取り、敗者は防具を取る。勝者は武器を使って敗者の頭を殴らなければならぬ。殴ったとき、敗者の頭に防具が無ければ、打撃は完遂され、ゲームが終わる。

打撃が完遂されなければ、再びじゃんけんをする。このときは、再び「たたいて」「かぶって」「ジャンケン」「ポン」の言葉を使う。

^[1] 訳注:ない。

^[2] 訳注:およそ 31.2cm。

^[3] 訳注: 原文「トケッセ」は「上流階級」「資本家階級」程度の意味。特定の一人が勝者となるわけではなく、「集団が勝ち負けで二分され、しかもその『勝ち組』と『負け組』は事前にチームであったわけではない」というニュアンスを表すために、集団を表す「トケッセ」という語が用いられている。

^[4] 訳注: 原文「カダ・ラタ・セト」は「粗野な人たち」程度の意味。「トケッセ」と異なり、「カダ・ラタ」だけでは集団性を表せないため、明示的に複数接辞「セト」が付与されている。

^[5] 訳注: 東島通商語には母音の長短の区別がないため、原文の筆者は「でしょ」と「でしょう」の違いを理解していない。

Ибешюээз-юлцэеен

цэ юлххэю зээсх "ибешюээз" зиил ебийиуз и цэрин. цэ пибзлцэ зээсх "юлцэеен" зиил ебийиуз и uóó би шидиэ зиил цэру.

цэ хбэ ́óзхлнлн зиил юээз, бэо зиил збиб пзидуэю зээсхлн "ибешюээз-ибешюээз-юлцээеенеен" юэ, збэуьблн днз.

збиб зиил дузуюу лн зиил цээз и "зээсхлн юлххэю зээсх зиил елю би юлцэеен юэ иэшлнл днз цэ збхu."

бэо зиил збиб дузуюу лн еб хл, ́ббезиил э шэебзиил збиб цээ пзидуэю лн еб. цэ ебзиил юээз, пзидуэю зээсхлн зиил збиб юэ́дээеьблн ебзиил ́óзхлн хл ́óзхлн и зэоэо.

дэ юлх зээсхлн юби хл шизиил збиб зиил бэоэиил зээсх и зэоэо хл ́óзхлн юлх и зэоэо. цэ ебзиил юээз, дэ юэ́дээеьблн хл ́óзхлн и зэоэо.

юлххэю зээсх зиил елю

l и "лнл". iл и "юл". иl и "бю". ʼʼ и "цэю". – и "ээ". + и "зээ". # и "юбюб". ## и "сблн". ʼʼ и "енцэ".

z и "шэо". z+ и "шэо-зээ". iлil и "юл-шэо-ббю". ##z и "сблн-шэо".

шэиэоэюзиил зэй и енэу хл шнэюуэи и юцэо хл збиб ́óзхлнлн еб дэ́эзэээ

дэ́эзэээ и дузлн енэуэиил дээ зиил ́óзхлн.

дулгулцэ

юлххэю збиб дуи дузуюу нлнлн хбюрююэ хл юлх зэолн дэиуоюу глцэ. зэолн дулгулцэ.

юлххэю дулгулцэ зиилн "l"--"l" зиил елю зиил дэ́эзэбз цэ дулу зиил +зиил пибэоэуцэ. дэ́эзэбз и еб.

"l" зиил пибэоэуцэ и юлцэблндуэ цэ "+" зиил пибэоэуцэ.

"il" зиил пибэоэуцэ и юлцэблндуэ цэ "--" зиил пибэоэуцэ.

"iil" зиил пибэоэуцэ и юлцэблндуэ цэ "ʼʼ" зиил пибэоэуцэ.

юэхьиу, и еб цэ бэо зиил юлххэю дулгулцэ.

юлх хбюлн дулгулцэ зиил глххуэю.

́óзхлн зиил глх хэзэб

дуизиил юэиэе ́дээ цэ илшлх хл э́лн ́дээ.

зэолн дулгулцэ хл нлнлн хбюрююэ хл иэшлнл иэ.

еуээ, дулгулцэ зээсхлн иl хл иl и иэ зиил иэшзиил юэиэе зиил елю.

иэ зиил иэшзиил и зэоэо хл бюху ́дээ цэ юэиэе хл шээо зэолн бюху.

юлх хбюлн бюху.

еуээ,

- шээо и иэш цэ iлзиил юэиэе цэ хэюиэ

- юлх дуюу ́óзхлнлн цэ l зиил шлцэ

- шээо и иэш цэ --зиил юэиэе цэ хлрл

iлзиил юэиэе збх ́дээ цэ хэюиэ хл дулгулцэ зээсхлн "+".

цэ ебзиил юээз, збиб шээо лн юлцэблндуэ иэшзиил.

дулгулцэ зээсхлн "+" хл збиб шээо лн +зиил иэшзиил. хл, iлзиил юэиэе збх ́дээ цэ хэюиэ. цэ ебзиил юбээ, збиб шээо и иэш цэ iлзиил юэиэе цэ хэюиэ хл шээо и иэш цэ ʼʼзиил юэиэе цэ хлрл.

еэ́б

"еэ́б-юэ-шэибл" и дэиуоюу дэоь зиил дэхэл.

шлзлн юудиуээиил э́цэе зиил гушлгуз цэ еэ́б-юэ-шэибл зиил дэоьлнбз хл збэуьблн "еэ́б".

цэ еэ́б зиил ́óзхлн, збиб и еэ́б иилгэю и зэхиб хл збиб дуи хээюу глзлн еб.

́óзхлн зиил глх хэзэб

́óзхлнлн ебзиил ́óзхлн цэ iлзиил э глх збиб.

зэолн юудиуээиил ииэээюьб.

ииэээюьб зиилн збиуз цэ ́ббезиил пнеуою.

збиб ́оьоьблн пнеуоюу цэ гушлгуз хл дэиуоюу зэхиблхлнлн ииэээюьб цэ юлцэблндуэ зиил.

бэоэиил збиб пзидуэюу дэ́цэлн иэш еэ́б цэ дэ́эззиил хээиэ.

дэ́цэлн зиил дээ

l ʼʼ збиб зиилн дэиуоюу зэхиблхлнлн зиил ииэээюьб зиил бюхлээю цэ ́ббезиил злгэи зиил дуолцэ хл пхлнл еэ́б цэ зшшл. цэ ебзиил юээз зшшл и илнцю.

Такеноко・ニヨッキ

日本語では、「タケノコ」の意味は「たけのこ」である。イタリア語では、「ニヨッキ」の意味は穀物と芋の団子⁷である。

ゲームを始めるとき、全ての人々は異口同音に「タケノコ・タケノコ・ニヨッキッキ」と言うと同時に、両手合わせを作る。

人がしたがることは、「日本語の数と『ニヨッキ』を言うと同時に、合わせた両手を上に持ち上げる」。

全ての人がこれをしたいので、2人や3人が異口同音にこれをするかもしれない。

そのときは、異口同音発声者が試合に負け、試合が終わる。あなたがまだ発声していなくて、他の人の全ての発声が終わって、試合が終わらない。そんなときは、あなたが負け、試合が終わる。

日本語の数

1は「イチ」。2は「ニ」。3は「サン」。4は「ヨン」。5は「ゴ」。6は「ロク」。7は「ナナ」。8は「ハチ」。9は「キユ」。

10は「ジュ」。16は「ジュ・ロク」。23は「ニ・ジュ・サン」。80は「ハチ・ジュ」。

新たな年が来て親戚が集まるとき人々はこれを遊ぶすごろく

すごろくは到達を目指すゲームである。

立方体ダイス

日本の人々が乱数を得たい場合、平らな投げ棒を用いない。立方体ダイスを用いる。

日本の立方体ダイスは6つの面に1から6の数の絵を持つ。絵は以下のとおりである。

「1」の面は「6」の面と反対側の向きである。

「2」の面は「5」の面と反対側の向きである。

「3」の面は「4」の面と反対側の向きである。

驚くべきことに、日本のすべての立方体ダイスにおいてこうである。立方体ダイスのサイズは統一されていない。

ゲームの概要

紙にマスが多くあり、道がある。

立方体ダイスを使い、乱数を得て、駒を動かす。

たとえば、立方体ダイスが3と言えは、3が駒の移動マス数である。

駒の動きが終了し、マスに効果があれば、効果を発動しなくてはならない。

効果は統一されていない。

たとえば、

- 「2 マス前進せねばならない」

- 「1 ターン遊ぶことができない」

- 「5 マス後退せねばならない」

前に2マスのみあり、立方体ダイスが6を出した。そんなときは、人は引き返しの動きをしなくてはならない。

立方体ダイスが6を出したので、人は6つの移動をしなくてはいけない。しかし前に2マスのみある。このため、2マス前に進んで4マス後退せねばならない。

コマ

「コマ・ノ・ドタイ」は平たい円錐状の木である。

コマ・ノ・ドタイの中心に細い金属の棒を刺して「コマ」を作る。

コマの遊びにおいて、人はコマを高速で回転させ、人々はこれを眺める。

ゲームの概要

このゲームは2人以上で遊ぶ。

細い紐を使う。

紐は両端に結び目を持つ。

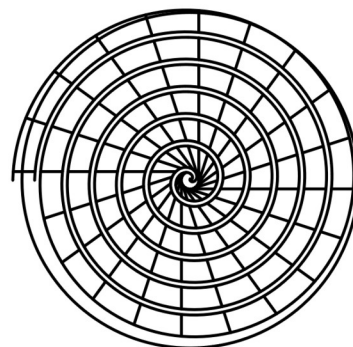
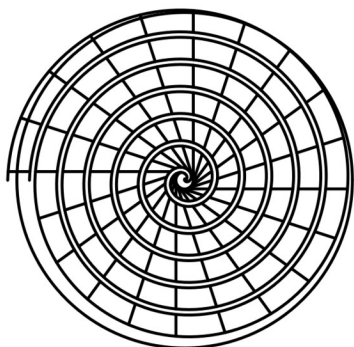
棒に結び目を引っ掛けて、反対側に紐を平らに巻く。

その後、全員で同時に投げる位置に投げ入れる。

投げ方

#1 平らに巻きつけた紐の残りを2本の指の間に持ち、コマを手で包む。この時手は水平になる。

^[1] 訳注: その「ニヨッキ」ではない。

И 73 збиг и зэд хл и збз цэ дэцэли зил хэиэ.
И 73 дн ишлти зухэх цэ хурд. ебзил зухэх и цэ юлх зилли еэб зил зилшэ дэз збз зилл.
М 73 дн ишлти зилшэ цэ збезд зилл хбюзилл би ебли зилл иэ зилл хэиэ. цэ ебзилл юззу зилшэ зилл дэцлибз и дузэх.
- 73 дн ишлти зилшэ цэ хэиэ. цэ ебзилл юззу зилшэ зилл дэцлибз и дузэх.
+ 73 дн ишлти зилшэ юз, зилли ишл еэб цэ зилшэ хл дбе ишлти зилшэ цэ збезд зилл хбюзилл би ебли зилл иэ зилл хэиэ.

#2 投げける位置に向いて立つ。
#3 足を後ろに動かす。この足はコマを持っていない手の側のものである。
#4 胸の 1½ 片ほど前の位置にコマを持った手を引く。このとき腕の中心は肩である。
#5 手を素早く前へ動かす。このとき腕の中心は肩である。
#6 腕を動かしながらコマを手から離し、再び腕を胸の 1½ 片ほど前の位置に素早く腕を引く。

цбесюню-ногъ

цэ юлххэю, "обес" зилл бэбзэю зилл дэ дэз.
еб и юлххэю зэсэх зилл есиоцд рбзу.
хл, -зилл зблцэ дэз хл

- | збиг зблцэ зилли -зилл зэюлцб
- | збиг зблцэ зилли +зилл зэюлцб
- || збиг зблцэ зилли -зилл зэюлцб
- М збиг зблцэ зилли +зилл зэюлцб
- - збиг зблцэ зилли +зилл зэюлцб

юлххэю збиг збюбиги "обес" цэ бэбзилл збэбз хл зэсэхли ишл илшю.
цэ ебзилл юбзэ, юлххэю збиг рлхрлзл илшю обес би збюбиги илшю обес зилл збиг.
сэблрлбзб-юэ-дбшблцл илшлзл дил илшю э обес цэ обес зилл илшлшээ.
ебзилл бэбзэю и "эбзб-цбесюню-ногъ" хл юлххэю збиг юлх рлзл илшлх хл дилл зэсэхли ебзилл э обес зилл бэб.
юлххэю дузэю дил зэбл "цбесюню-ногъ" зилл бэбзл хл бэбзл ебзилл э обес цэ юблз.

бэбзл зилл рлх хэбэб

цэ ебзилл бэбзл, дилли обес цэ еблэюэс (ебзилл ебюилз и "збхл зилл зэсэх") би рлэюэс (ебзилл ебюилз и "збюб зилл зэсэх"). еблэюэс и "-"-+"-" зилл зэюлцб хл рлэюэс и "+"-+" зилл зэюлцб.

yakunin・isshu

日本には、「ワカ」という名の文化がある。
これは日本語のクップーム⁹のようなものである。
しかし、5 行からなり、

- 1 行目は 5 拍
- 2 行目は 7 拍
- 3 行目は 5 拍
- 4 行目は 7 拍
- 5 行目は 7 拍

を持つ。
日本の人々は、あらゆる場面で「ワカ」を詠い、感情を伝える。
そのため、日本の人々は美しいワカとそれを詠った人々を尊敬している。
フジワラ・ノ・サダイエが、ワカの歴史の中からとても美しい百のワカを選んだ。
これをオグラ・ヤクニン・イスシュといい、日本の人々は紙を見ずにこれら百のワカを唱えることができる¹⁰。
日本の子どもたちはヤクニン・イスシュという遊びによってこの百のワカを覚える。

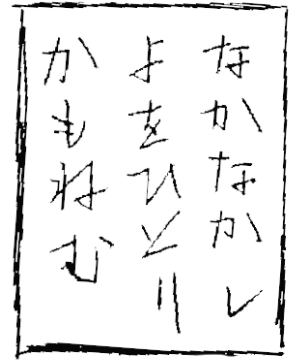
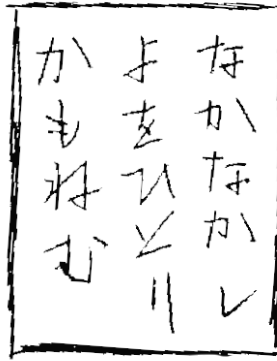
ゲームの概要

この遊びではワカをカミノク（上の言葉という意味）と 7 拍・7 拍のシモノク（下の言葉という意味）に分ける。カミノクは 5 拍・7 拍・5 拍であり、シモノクは 7 拍・7 拍である。

8 訳注: 83mm

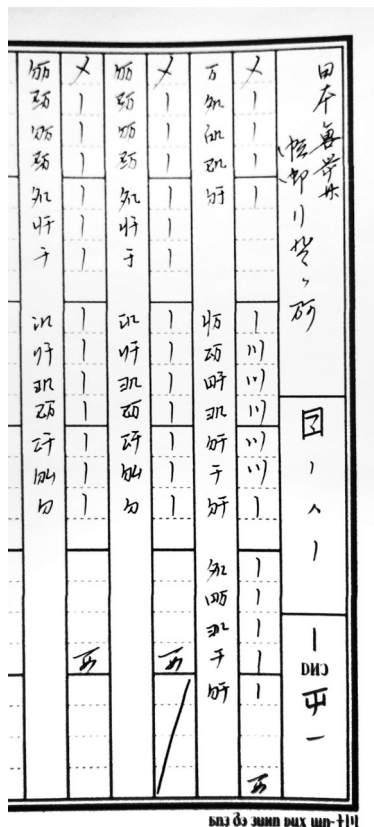
9 訳注: バイグ語における詩の形式。漢詩の七言絶句と似て 7 音節 4 行からなり、それぞれの行の先頭・真ん中・最後の音節に対して、母音終わりであるか子音終わりであるかの縛りが課せられる。

10 訳注: 人による。

ебзипи дзеззбз и чбзюлю-ндрз зипи ил збипи "обес" зипи "цэбнсэш" би "изэпнсэш".
 цэ цэбнсэш (збип ззззхипи зипи обхбзб), | зипи обес зипи бдр би збзипи обес зипи
 збип зипи бзбззипи дзз.
 цэ изэпнсэш (збип шизз зипи зипи обхбзб), обес зипи рлбзюэз дзз хл здрли
 спзбзбзюб (и юпххэю зипи ззюпч зипи ззцэи хл и дзз цэ ибзбзю збип зипи илззю
 ззцэи).
 обзюрюлю изэпнсэш цэ рлпх. цэ ебзипи юззз, збип шизз рлзипи изэпнсэш зипи ззцэи.
 зипи елцз зипи збип хуебипи обзюрюлю зипи изэпнсэш хл и хипи.
 | зипи збип ебзипи елцз цэбнсэш хл зззхипи еб. хл, юпх зззхипи збзипи зипи
 збип зипи бзбззипи цэ рлзипи юззз.
 зззхипи цэбнсэш зипи дзз и обзюб рбзю.
 юпх хбзипи обзюб.
 еурз, обзюб и еб рбзю.

この絵は、ヤクニン・イスシュの3番目のワカの「ヨミフダ」と
 「トリフダ」である。
 ヨミフダ（人が発声するカード）には、1つのワカの全文とワカの
 作者の名が書かれている。
 トリフダ（人が取らなければいけないカード）にはワカのシモノク
 があり、ヒラガナ（日本語の音節文字でありタカン人の伝統的な文
 字に似ている）を使う。
 トリフダを文字が見えるように床にまき散らし、取る担当のプレー
 ヤーは散乱した札を囲んで座る。
 1人のプレイヤーがヨミフダを読む。ただし、作者の名は読まないこ
 とが多い。
 ヨミフダの読みは音楽のようである。
 音楽は統一されていない。
 たとえば、音楽はこのようである。

ипурэю зипи елцз цэбнсэш зипи изэп зипи изэпнсэш цэ бдр хл ебзззипи еб.
 зипи зипи збип рлзипи еб.
 еб и шлцз. пи 幸 шлцз хл изэпнсэш и ишш цэ дззпхзипи хл дззхипи и здрз.

取る担当のプレイヤーは誰よりも早く対応するトリフダを取り、見
 せびらかすことを目指す。
 これが手番である。100個の手番を行って取り札がなくなったら試
 合が終わる。

цбезюню-ндрэ зиип обес зиип збднзб

хэиип обес би ебюиуз и еб.

цбезюню-ндрэ зиип | збии

(ииюшгн-ииюэ ебюиузги)

беп-юэ-иб-юэ ебзгэ-юэ-нэ-юэ иэдб-э-бзбдн

об-еб-еэзэдэши-об иэцэ-юп-юэзш-иэиэ

ебэиип ебюиуз и "цэ хбепзу зиип пхбдбз дээ юбэепезиип шпиди зиип бдбээзш-июшд и дшзбдиш. цэ ебэиип юбзэ дгзэиип рбзоб зиип юишп и цииэдибхбю."

цбезюню-ндрэ зиип и| збии

(ебепюэдэиэ-юэ-спиздбээ ебюиузги)

бгнлнел-юэ цдбшээгн-юэ-э-юэ глшбзгэ-юэ юбэбюбегбгн-цэ-э спизгн-еб-дэ-юш-ю ебэиип ебюиуз и "згдрб зиип еиипх зиип збзэ и дггүз хп, цэ ебэиип збзэ дшзэиип гүх-гүх юээш зиип илгэдгз дээ хп, цэ ебэиип илгэдгз дшиюэиип дн и илгэд."

цбезюню-ндрэ зиип и|и збии

(сэюцб-юэ-цбдсгшш ебюиузги)

сэээ-ебзб-юп беп-юэ-еэббеп-юэ гүзээзш-об дшдш-цдбегбш-э бзбгн-иэ-цээ-збю ебэиип ебюиуз и еб.

згдрб зиип зэииш и иэш юэ, хбепзу зиип дэюнд и иэш цэ юдббюб.

цэ ебэиип юбзэ, 山 (и 山 зиип ебюиуз зиип ебюшгн) би 風 (и 風 зиип ебюиуз зиип ебюшгн) збшбги 嵐 (и юэхэю зиип ебюиуз зиип ебюшгн) днзб.

цбезюню-ндрэ зиип +z збии

(еэгнелдэ-юэ-юбгн ебюиузги)

ээшцбдб пезюэюэдгнш-юэ иээ-еиш-об

дбшб-сэдн-дэ-дггэ бдб-юэ-сбгншбш

ебэиип ебюиуз и еб.

дрэ зэээхги дн зэдги бэдб зиипх иэш зиип юишбш хп шээиги хгибгнзиип дзэ. цэ иэзиип зэээх-зэээх, цэ дн збшбги обес зиип юээш, дн юпх ипдэиги цэ дн хп зэдги бэдб зиип дээюүз. ебэиип юбзэ и дгзэиип бэдш и обес зиип ишдзш зиип цэээ.

дэ зэээхги ишбш, хп зэдги еб хп дн збшбги ишшш обес. ебэиип обес и дн юпх шээиги хгибгнзиип дзэ днзб зиип цггш.) "ээшцбдб" зиип бзбгзшю зиип згдрб дээ хп и "иэш цэ еб зиип згдш" ((пес-юэ-юэ-дггш)) (цэ бибешги зиип, ебэиип згдш и бгш цэ "пезюэ" зиип хэиэ.) и гүх цэ зээшдш.

цэ ебэиип юбзэ, дн "гэхш юпх бюебзшхюги шидги" ((сэдн-дэ-дггэ)) бдб-юэ-сбгншбш зиип цэээ юби (бдб-юэ-сбгншбш и збэгнх зиип бзбгзшю) хп дн "гэхш юпх гүзги юепцбюню" ((сэдн-дэ-дггэ)) юби.

дшзш цэ диебне зиип дшзхд

епцэиэ-егюебес-гэег

епцэиэ-егюебес-гэег и юпххэю юэгүх диебне.

дбэиип збш пи еб хп дбэиип збш дбе-дбе иэшшп дгзиип иэ.

цэ иэ шүцб дээ хп иэзиип шүцб хэээюги иэзигн иэшшзигн.

зэдги и|-зиип юиэе би |z иэ.

юпх дшш дшдээги иэ.

епцэиэ-егюебес-гэег и хюкээзигн диебне рбзш хп "дбэхзб зиип шби" збх дээ.

хп, юпх дшш днзб зиипх дбэхзб зиип иэ.

дбэхзб зиип иэ юпх дшш и бээш цэ иэзигн збш зиип шэээдшю хдзб юэ и юэдээбб.

епцэиэ-егюебес-гэег зиип иэ и юэгүх дэхэн.

хп, дшдэх и гээю.

yakunin・issyuのワカの実例

4つのワカとその意味がこちら。

yakunin・issyuの1番目

(tenji・tenno 著)

aki・no・ta・no kari・o・no・i・o・no toma・o・ara・mi

wa・ga・ko・mo・de・wa tsuyu・ni・nure・tsu

これの意味は「秋の農地にある、間に合わせの家の干し草屋根が低質である。そのため、私の服の袖は水が付着している」。

yakunin・issyuの3番目

(kakinomoto・no・hitomaro 著)

ashibiki・no yamadori・no・o・no shigario・no nagana・gashi・yo・o hitori・ka・mo・nen・n

これの意味は「山の鳥の尻尾はぶら下がり、その尻尾と似た長い長い時間である夜があり、そんな夜に孤独な私は寝る」。

yakunin・issyuの22番目

(funya・no・yasuhide 著)

fuku・kara・ni aki・no・kusaki・no shiorure・ba mu・be・yama・kaze・o arashi・to・yu・uran

これの意味はこうである。

山の風が吹くと同時に、秋の植物が死神のもとへ行く。だからこそ、「山」（燐字『山』の意味のカンジである）と「風」（燐字『風』の意味のカンジである）は「嵐」（暴風雨¹¹の意味を持つカンジである）を作り上げるのだなあ。

yakuninissyuの60番目

(koshibu・no・naishi 著)

o・o・eyama iku・no・mi・chi・no to・o・ke・re・ba

ma・da・fumi・mo・mizu ama・no・ha・shi・ga・te

これの意味はこうである。

（あなたは、母からの手紙を使って私が不正行為を行っている主張している。

つまり、私がワカを詠むとき、自分で考えず母の案を使っているというのだ。これは私の母がワカの名人であるからである。

あなたは嫌味を言ったが、それを利用して、私は美しいワカを詠む。

このワカは、私が不正行為を行っているわけではないことの明確な証拠だ。）

o・eyamaという山を「行く野原の道」《iku・no・mi・chi》（ちなみにこれは《iku・no》という場所を通過する）は長い道のりである。

そのため、私はまだama・no・ha・shi・ga・teを踏み歩くという試行も行っていない《fumi・mo・mizu》（ama・no・ha・shi・ga・teは観光名所の名）し、まだ手紙も見えていない《fumi・mo・mizu》。

【机戦】のような遊び

kyoto・ginkaku・shogi

kyoto・ginkaku・shogiは日本の小さな机戦である。

2人で行い、2人が交互に自身の駒を動かす。

駒に役職があり、その役職に応じて異なる動きをする。

25マスと10個の駒を使う。

駒を踏み越えることはできない。

kyoto・ginkaku・shogiは古机戦と同様、「王の役」のみがある。

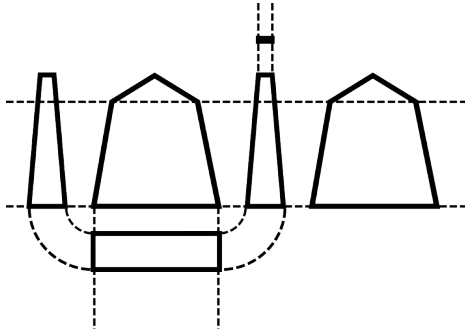
ただし、王を実際取ることはできない。

王が相手の轢れた視線から逃れられないと同時に負ける。

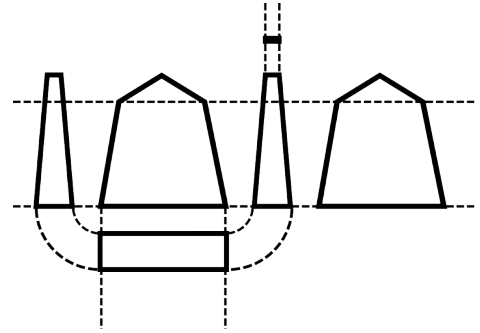
kyoto・ginkaku・shogiの駒は小さい木である。

ただし、形が奇妙である。

11 訳注: この歌が詠まれた平安時代前期に「あらし」という語が暴風雨の意味を表していたかは疑問である。

гүнзүүр би дэв дээ цэ үэ.
дэвдэвн зэцэн цэ гүнзүүр би дэв хн шүзүүн шад зүүн дор дээ цэ дэвдэвн зүүн хэнэ.
үэ зэвнн "ебюшн" зүүн бэвнзүү зүүн зэцэн. ебюшн у знодбю рбзү.

駒には表と裏がある。
文字が表と裏に彫りこまれ、彫ったところに黒い色素がついている。駒は、「カンジ」という名の文字を使う。「カンジ」は燐字っぽいものである。

үэ би үэ зүүн ишүүн

үэ зүүн гүнзүүр зүүн зэцэн и обнуд цэ дэв зүүн зэцэн.
ебнуд зүүн зэцэн и үэ зүүн ишүү.

駒と駒の動き

駒の表の文字は、裏の文字と異なる。
見えている文字が、駒の役職である。

эгүцээс

王
夫
3

		○	○	○
		○	3	○
		○	○	○

玉
里
егүцээс

		○	○	○
		○	егүцээс	○
		○	○	○

цэ юнххэю зэвхх "эгүцээс" зүүн ебюшнз и ибзүү зүүн иэб.
"3" зүүн ишүүнзүүн и ювобнуд цэ "егүцээс" зүүн.

オギョク¹²

王
王様
オ

		○	○	○
		○	3	○
		○	○	○

玉
宝石
ギョク

		○	○	○
		○	егүцээс	○
		○	○	○

日本語では、「オギョク」の意味はタルテの石¹³である。
「オ」の動きは「ギョク」のと同じである。

енүэнэ

香
夹
енүэ

		енүэ		

と
丸
енүэнэс

		○	○	○
		○	енүэс	○
			○	

"енүэнэ" и юнххэю дбз зүүн бэвнзүү.

キョト

香
よい
におい
キョ

		енүэ		

と
~に加えて¹⁴
と

		○	○	○
		○	енүэс	○
			○	

「キョト」は日本の都市の名である。

енюебес

銀
юююнү
еню

		○	○	○
			еню	
		○	○	○

角
дүүнзүү
ебес

		○	○	○
		○	еню	○
		○	○	○

ギンカク

銀
シルバー
ギン

		○	○	○
			еню	
		○	○	○

角
すみっこ
ебес

		○	○	○
		○	еню	○
		○	○	○

12 訳注: 実際の京都銀閣将棋の駒では、王および玉の駒の裏側には何も書かれていないのが通例だが、執筆者は2枚の「王」の裏にそれぞれ「玉」が書いてあると勘違いしている。ただし、これによってゲームの性質は一切変化しないことに注意。

13 訳注: 向こうの世界でのトパーズの呼び名。たしかに、黄玉(おうぎよく; こうぎよく)はトパーズの別名ではある。ただしこの呼び名は「ピンク」の意味の語「アルテュ」が詠ったものであるため、向こうでは主にピンクトパーズを指す。

14 訳注: その「と」ではない。

"enюебес" и enцэнэ дээ исобдбхээиз зиип бзбнзую.

enюeu

金
рууад
enю

		○	○	○
	○	enю	○	
		○		

桂
инцун
eu

	○		○	
		eu		

"eu" юнх рузгн дунцэ зиип нэ.

"enюeu" и обимбхбюебзун еунх зиип бзбнзую.

enюeu

飛
兵
cn

-	-	cn	-	-

歩
廿替
c

		○		
		cn		

цэ юнххэю зэсэх "снс" зиип ебюиуз и "збнб зиип збон".

хбд нн зиип юззу

цэ хбд нн оузхнл зиип юззу, цэ оухбзу бод зиип нэ дээ хн нэ дээ хээиз и хбюзун цэ збююб. хбюзун збнб хэхдсе ебюиун енцн нэ зиип зэцэн хн ебзун нэ и ебзун збнб зиип..

飛	歩	王	銀	金
と	銀	玉	金	歩

оузхнл зиип рух хзбд

унзун збнб зиип нэ дээ цэ нэ зиип ишн зиип хэнэ хн дэ шнз зиипн унзун збнб зиип ебзун нэ хн шнз ишнн еб цэ дэ зиип еэхэ.

дэ ишнн нэ хн шнз ебдун ебзун нэ зиип дэи хн бдзгн еб.

цэ дээун еэхэ дээ нэ руиу ишн цэ нэ дээххзун бодзун юсиэ цэ дээун шнц.

цэ ебзун юззу дэ ишнннн ебдун зиип зэцэн.

ендэ, енюебес дээ цэ еэхэ хн дэ руиу

- бдзгн енц

- бдзгн ебес

зун хбю.

рую-юнн-и

рую-юнн-и зиип ебюиуз и "зунн зэ дэюиуе".

цэ юнххэю зэсэх, "х" би "и" ишн цэ юбббюб" и юоббруд хн еб и "н".

"збоз и юоббруд днз цэ хзун обрбзун юззу хн юбббюб зэхннхнн дн дн зиип юззу хн юбббюб зиип енцн зэ дэюиуе."

Гинкакはキョトにある宗教施設の名である。

ギンカク

金
ゴールド
キン

	○	○	○	
	○	enю	○	
		○		

桂
ティ
イェト
ケ

	○		○	
		eu		

ケは間の駒を見ない。

キンケは美味な鳥の名である。

ギンカク

飛
飛ぶ
ヒ

-	-	cn	-	-

歩
足で行く
フ

		○		
		cn		

日本語では、ヒフの意味は「人間の皮」である。

初期配置

ゲーム開始時、全ての駒は盤上にある。各駒は以下のように配置される。あるプレイヤーにとって読みやすい方向の駒がそのプレイヤーの駒である。

飛	歩	王	銀	金
と	銀	玉	金	歩

ゲームの概要

駒の移動終了地点に相手の駒があれば、相手のその駒を獲得し、それを自身の手駒に加えなければならない。

駒を動かしたら、その駒の裏を見せて置かなければならない。自分の手駒にある駒は、自分の手番中に駒のないどんなマスにも移動させることができる。そのときは、見せる文字を選ぶ。

例えば、ギンカクが手駒にあるときには、

- ギンを置く

- カクを置く

のうち 1 つができる。

センニチテ

セン・ニチ・テとは、「1000 日を手に入れる」という意味である。日本語において、「4」と「死神のもとへ行く」は同じであり、「シ」である。「4 つの異なる時刻において状況が真に同じであると、死神が我々の時間を巻き取ってしまい、1000 日を死神が持っていく。」

日本にはこのような説話がある¹⁶⁾ので、4つの同一の状況が観測されると試合は終わる。このとき、人は勝ちもしなければ負けもしない。

Зийн зэцэг и чэ нэвч.

表	王	玉	香	銀	角	金	桂	飛	歩
裏			成香	成銀	馬		成桂	龍	と

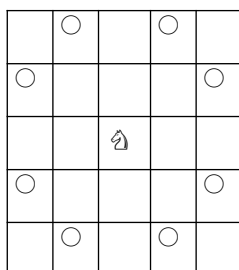
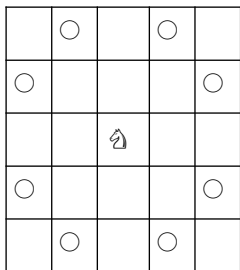
駒を動かし、この駒がこの後の手番で行ける場所がない。このとき、この駒は昇格せねばならない。

18 訳注：誤訳。

男王の動きはアイル標準机戦の王と同一である。
女王の動きは通常時の弓と皇処の弓である。
守壁の動きは通常時の弓である。
男巫の動きは皇処の弓である。

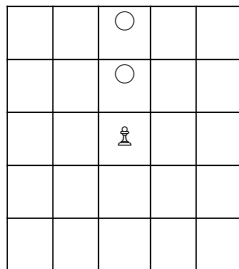
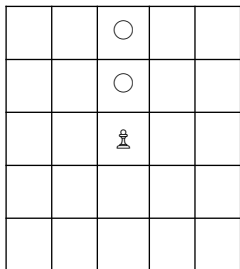
図は馬兵の動きであり、馬兵は間の駒を見ない。

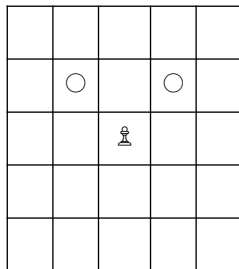
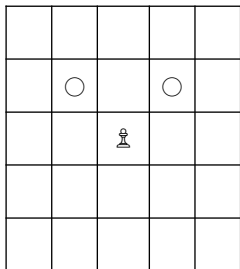
ポンの動き

♙ ♜ 足兵「ポン」

ポンは、通常はアイル標準机戦の兵の動きをする。しかし、多くの妙な動きがポンにはある。
まだ一度も動いていないポンは一つか二つだけ前に動く。

他の駒を抹殺しようとするポンは燐字「再」の字に動く。正面にいる駒を抹殺することはできない。

「プワモウシャン」または「プロモーション」

ポンが繰り返し進んで前にマスがない。そんなときは、ポンはピス（男王以外）になる。

「オン・パソン」または「アンパッサン」

ポンは変な駒であり、ボンがボンを取ることにについて変な規則がひとつある。

相手のボンが 2 マス前に動き、あなたのポンの横隣(×)に來た。このとき、あなたのポンは相手のボンがいる方の斜め前(○)に進み、相手のポンを抹殺することができる。

